

МОДЕЛЬНА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)»
5–9 КЛАСИ
ДЛЯ МУЗИЧНИХ ЛІЦЕЇВ

*Рекомендовано науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 1 від «03» квітня 2026 р.*

**Укладачі модельної навчальної програми
«МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)»:**

АНДРЕЙКО Оксана Іванівна	доктор педагогічних наук, професор кафедри скрипки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка;
АМСТІБОВСЬКИЙ Дмитро Євгенович	викладач відділу струнно-смичкових інструментів Харківського державного музичного ліцею, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;
ВАСІЛЬЄВА Валентина Володимирівна	завідуюча відділом струнних інструментів Одеського державного музичного ліцею імені професора імені П. С. Столярського, спеціалістка вищої категорії, старша викладачка;
СНІЖНА Тетяна Василівна	завідуюча скрипковим відділом Київського державного музичного ліцею імені М. В. Лисенка, спеціалістка вищої категорії, викладачка-методистка;
БЕХБУДОВА Олена Дмитрівна	викладачка відділу струнно-смичкових інструментів Харківського державного музичного ліцею, спеціалістка вищої категорії.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» (далі – модельна навчальна програма) розроблена для **5–9 класів музичних ліцеїв** з урахуванням вимог, передбачених Стандартом початкової музичної освіти, що здобувається одночасно з початковою та базовою середньою освітою (наказ Міністерства культури та інформаційної політики України від 29.07.2024 № 524) та Типовою освітньою програмою для 1–9 класів музичних ліцеїв (наказ Міністерства культури України від 29.08.2024 № 616), містить орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета та види навчальної діяльності учнів. Модельна навчальна програма орієнтована на здобуття високопрофесійних навичок гри на скрипці в музичних ліцеях.

Мета вивчення навчального предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» полягає у досягненні особистісних фахових компетентностей, що виявляються в розвитку творчого потенціалу учня/учениці та опануванні художньо-технічними вміннями виконавського апарату скрипаля, який охоплює оснащення технічно-оптимальними та художньо-доцільними вміннями інструментально-виконавської діяльності скрипаля для створення художньо-ціннісної інтерпретації музичного твору.

Мета навчання досягається через реалізацію таких **завдань**:

- 1) виявлення індивідуальних можливостей учня/учениці;
- 2) формування спеціалізованих знань, умінь, навичок;
- 3) становлення та розвиток ігрового (виконавського) апарату;
- 4) надбання художньо-образного мислення;
- 5) розвиток артистичності та сценічної стабільності;
- 5) досягнення самостійності під час домашніх занять;
- 6) формування мотивації на постійне розширення особистісної світоглядної культури, фахової творчості та самоусвідомлення;
- 7) спрямованість на постійне фахове самовдосконалення.

Модельна навчальна програма спрямована на формування та розвиток таких ключових **фахово-спеціалізованих компетентностей – інструментально-виконавських, теоретично-аналітичних, художньо-творчих**. Основою для упорядкування змісту модельної навчальної програми є принципи формування особистісно-ціннісної спрямованості учня / учениці на досягнення професіоналізму, що в процесі навчання виявляється як опанування технічними навичками і вміннями скрипаля та їх творче застосування в процесі роботи над змістом музичного твору.

Модельна навчальна програма базується на принципах культуротворчого розвитку виконавської особистості скрипаля, естетичної детермінації навчання, художньо-творчої індивідуалізації навчального процесу, взаємозумовленості художнього та технічного виконавського розвитку, гармонізації традиційного та інноваційного в змісті музично-виконавського навчання.

Підходи та принципи навчання. Нормативний зміст модельної навчальної програми базується на принципах національної спрямованості та діяльнісному пізнанні українського мистецтва як значущого, різноманітного та унікального за змістом і формами феномену, що базується на елементах визнаних світових скрипкових шкіл (методики Дж. Тартіні, Л. Моцарта, П. Роде, П. Байо, Р. Крейцера, Л. Ауера, Й. Менухіна, К. Флеша, І. Галамяна, О. Шевчика) та досягненнях і традиціях української національної скрипкової школи (А. Гржималі, О. Гржималі, П. Столярський, В. Стеценко, Б. Которович, О. Пархоменко, Я. Рівняк, А. Лещинський тощо). Навчання техніці скрипкової гри, якісному скрипковому звуковидобуванню, підготовка учня до віртуозного та переконливого сценічного виконання засновується на поступовому опануванні способів, прийомів гри, що спираються на базові методичні позиції авторських шкіл. Здатність аналізувати та систематизувати наявний та власний викладацький досвід, документувати результати роботи надає можливість викладачам розробляти авторські методичні підходи в межах освітнього процесу. Розробка методів може ґрунтуватися на принципах цілісності, структурності, функціональної визначеності, зворотного зв'язку, педагогічному стимулюванні пізнавального інтересу.

Модельну навчальну програму структуровано за роками навчання та модулями. У зв'язку з широким спектром різноманітних спеціалізованих завдань, притаманних певному періоду навчання, з метою поглибленого опрацювання спеціалізованих умінь – весь період навчання (5 років) розділено на два цикли модулів по 4 в кожному:

- базовий (5–7 кл.);
- спеціалізований (8–9 кл.).

Цикл навчального року містить по 4 модулі для кожного класу, кожний з них має певну мету, зміст, види навчальної діяльності та очікувані результати навчання.

Базовий цикл модулів (5–7 класи) має на меті поглиблене вивчення, розширення, збагачення технічних прийомів скрипаля, розвиток та поєднання музичного мислення з виконавською технікою, а також спрямованість на формування сценічної стабільності. Цілісна сформованість навчання на інструменті скрипка в цей період **визначається:**

- демонстрацією позитивної динаміки у формуванні якісного виконавського апарату, свободи та координації рухів;
- застосуванням вивчених прийомів гри та їх різновидів відповідно до характеру та стилю твору;
- володінням початковими навичками інтерпретації та цілісного виконання творів;
- набуттям навичок контролю в процесі гри з концертмейстером;
- формування сценічної поведінки під час публічних виступів.

Спеціалізований цикл модулів (8–9 класи) має на меті подальший поглиблений розвиток техніки скрипаля, спрямований на формування

елементів технічної творчості, що представляється в її віртуозному виявленні та розвитку основ художньої техніки як системи творчо-виконавської артикуляції музичного твору та **визначається**:

– опануванням елементами художньо-творчої техніки та умінням створити і представити на сцені модель виконання музичного твору;

– поглиблюється розвиток формування штрихів з урахування специфіки стилю твору, розумінням особливостей виконання творів великої та малої форм, зокрема виконання поліфонічних творів на скрипці та опанування акордовою технікою;

– розширюється оволодіння технічними прийомами;

– подальшого розвитку набуває формування художньої уяви, асоціативного образу, розуміння впливу гармонійного складу на зміну характеру музики;

– опановується техніка гри флажолетів;

– осмислюється використання штрихової техніки скрипаля та характеристики вібрації, аплікатурної доцільності як художніх засобів музичної вимови, інтерпретації музичного твору;

– здійснюється активне залучення до концертної практики як вияву досягнень на кожному з етапів навчання.

З метою удосконалення навчального процесу в модельній навчальній програмі застосовуються різноманітні за формами та змістом **методи навчання**, зокрема:

за формами: пояснювально-ілюстративний, спонукально-аналітичний, самостійно-творчий;

за змістовною наповненістю: слуховий, руховий, образно-асоціативний (художній).

З огляду на те, що модельна навчальна програма реалізує частину обов'язкових результатів навчання музично-теоретичних дисциплін мистецької освітньої галузі, її використання в освітньому процесі доповнюється застосуванням таких модельних навчальних програм, як «Сольфеджіо», «Українська музика», «Світова музика». Успішне опанування компетентностей основного предмета «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» з метою досягнення високих рівнів фахово-спеціалізованих компетентностей має глибоко інтегруватися з досягненнями теоретичних знань та практичних умінь з музично-теоретичних курсів з метою застосування їх в оволодінні музичної граматики, розуміння особливостей стилів та жанрів музичних творів, усвідомлення історичного підґрунтя створення музичних творів, їхнього значення для сучасного розвитку скрипкової культури виконання.

Для особистісного самовиявлення та спонукування до творчого саморозвитку, набуття сценічної стійкості, артистизму та надійності, модельна навчальна програма спрямована на залучення учнів до **концертної виконавської практики**. Така робота проводиться також з метою **контролю** над рівнем розвитку фахових компетентностей скрипаля. Крім сценічної творчості, концертні практики сприяють набуттю в учнів навичок аналізу,

осмислення виступу з метою подальшого розвитку та удосконалення художньо-технічних умінь виконавського апарату скрипаля.

Основною формою занять є **індивідуальний урок**. Важливою стороною уроку є **індивідуалізація навчання**, що виявляється у використанні навчального матеріалу різного ступеня складності за змістом, кількістю повторень, темпом виконання, врахуванням різної потенційної обдарованості учнів. Моделюючи урок, необхідно визначити, що навчальна інформація або способи дії повинні бути засвоєні на **основних рівнях**:

- **сприйняття, осмислення й запам'ятовування**;
- застосування знань, вмінь, навичок **за зразком** – опанування інструктивного матеріалу – вивчення гам, вправ, етюдів;
- застосування знань, умінь, навичок у **новій ситуації** – вивчення різножанрових музичних творів – п'єс, концертів.

Головними вимогами до сучасного **уроку** з навчального предмету «МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ: СКРИПКА (ФАХОВИЙ)» є:

- забезпечення збалансування змісту, форми уроку з творчо-потенційними можливостями учня з урахуванням основних принципів особистісно орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходів;
- забезпечення диференційованого підходу до подачі матеріалу уроку;
- застосування викладачем різноманітних, традиційних та інноваційних, методів та прийомів навчання у формуванні виконавського апарату скрипаля.

У процесі проведення уроків доцільно застосовувати різноманітність форм проведення уроку, практично-орієнтовані завдання. За змістом роботи уроки розподіляються на:

- *поточні уроки*, які охоплюють: «звичайний урок за розкладом», «урок-гру», «відкритий урок», «майстерклас»;
- *репетиційно-концертні уроки*, які охоплюють «урок-апробацію в класі», «урок-апробацію на сцені»;
- *уроки-рефлексії*, які охоплюють концертно-аналітичну практику, де диференціюються недоліки виступу та осмислюються творчі досягнення для подальшого фахового розвитку учня.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА 5 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 1		
Грає мажорні та мінорні гами, дотримуючись точного співвідношення ритмічних малюнків в одному метрі. Демонструє вільні, пластичні відчуття в руках при зміні смичка.	Коригування постановки рук, опанування інструктивного матеріалу, штрихи, зміни позицій, подвійні ноти, артикуляція.	Вивчення мажорних та мінорних гам у межах трьох-чотирьох октав, дотримуючись одного темпу. Вироблення гнучкої зміни смичка. Вивчення основних видів штрихів (<i>detache, legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i>),

<p>Володіє всіма основними групами штрихів та їх комбінаціями.</p> <p>Виконує підготовчі вправи до штрихів <i>ricochet</i> і <i>saltando</i>.</p> <p>Виконує подвійні ноти, використовуючи парні і непарні позиції, на основі слухового контролю.</p> <p>Демонструє активність і чіткість рухів пальців лівої руки.</p> <p>Володіє технікою переходів, виконує довгі і короткі переходи, дотримується правил зміни позицій на основі постійного слухового контролю.</p> <p>Демонструє розуміння виконання різноманітних мелізм.</p> <p>Грає хроматичні гами, використовуючи два способи їх виконання: глісандо і аплікатурою чергування пальців.</p>		<p>вдосконалення кожного з них і поступове засвоєння складніших чергувань та сполучень штрихів між собою.</p> <p>Вивчення підготовчих вправ для штрихів <i>ricochet</i> і <i>saltando</i>.</p> <p>Вивчення подвійних нот до 5–6 позиції.</p> <p>Виховання постійного слухового контролю (інтонація, звук, якість переходів у позицію) під час виконання подвійних нот.</p> <p>Вироблення та розвиток артикуляції пальців лівої руки.</p> <p>Вдосконалення техніки зміни позицій, свободи рухів, стійкості інтонації.</p> <p>Вивчення мелізм, робота над короткою і довгою треллю, форшлагом, перекресленим і неперекресленим, коротким і довгим мордентом.</p> <p>Вивчення хроматичних гам різними аплікатурними способами</p>
Модуль 2		
<p>Виконує виразно музичні твори, демонструючи емоційно наповнене фразування.</p> <p>Виявляє знання особливостей стилів різних творів.</p> <p>Демонструє навички звуковидобування відповідно до характеру твору.</p> <p>Використовує різну атаку та силу звуку з відповідним тембровим забарвленням.</p> <p>Використовує основні динамічні відтінки під час</p>	<p>Художній розвиток. Динамічні та тембральні відтінки, фразування.</p>	<p>Формування навички емоційного виконання художніх творів, вміння виявляти з допомогою динамічних і тембральних відтінків художні задуми академічних творів.</p> <p>Ознайомлення з особливостями стилів різних епох.</p> <p>Вивчення особливостей звуковидобування відповідно до характеру твору.</p> <p>Удосконалення виконання динамічних відтінків (<i>piano, forte, mezzoforte, mezzopiano, crescendo, diminuendo</i>) як засобів музичної виразності.</p>

<p>виконання музичних творів, рельєфність фразування, враховуючи стилістичні особливості твору.</p> <p>Контролює керованість і легкість вібраційних рухів, їх частоту та амплітуду під час виконання музичних творів, відповідно до характеру, динаміки, стилістичних особливостей.</p> <p>Визначає з допомогою викладача різні види музичних форм, на прикладі творів, які вивчає, розуміє будову музичного твору, який виконує, та його складові.</p> <p>Знає та дотримується правил поведінки на сцені.</p> <p>Вміє зосереджуватись на виконанні твору.</p>		<p>Удосконалення прийому вібрато як засобу музичної виразності.</p> <p>Вивчення форм музичних творів (проста двочастинна, тричастинна, складна тричастинна) та її складових (мотив, речення, період, каданс).</p> <p>Робота над підготовкою до публічного виступу.</p>
Модуль 3		
<p>Використовує різні частини смичка під час виконання комбінованих та асиметричних штрихів.</p> <p>Відтворює точно пунктирний ритм.</p> <p>Демонструє активність та чіткість рухів пальців лівої руки під час виконання всіх видів штрихів.</p> <p>Розпізнає в нотному тексті та чітко і ритмічно відтворює на інструменті тріолі і квінтолі.</p> <p>Застосовує технічні та художні засоби музичної виразності (якісне звуковидобування, зв'язне звуковедення, різну силу звуку, виразне фразування,</p>	<p>Удосконалення ігрових навичок, розвиток образного мислення, музичної пам'яті, навичок читання з листа.</p>	<p>Подальше опанування різноманітних метроритмічних малюнків, пунктирного ритму, комбінованих та асиметричних штрихів з використанням різних частин смичка.</p> <p>Вивчення тріолей та квінтолей, їх графічне позначення в нотному тексті.</p> <p>Опанування фактурних та жанрово-стильових особливостей музичних творів.</p> <p>Поєднання технічних та художніх засобів музичної виразності.</p> <p>Розвиток навичок читання з листа (визначення тональності, аплікатури, штрихів, фразування).</p>

<p>точність ритму та штрихів, чітку артикуляцію) під час виконання творів.</p> <p>Демонструє вміння виконувати твори напам'ять за допомогою деталізації музичного твору.</p> <p>Дотримується основних правил читання з листа (визначення тональності, аплікатури, штрихів, фразування).</p> <p>Читає з листа 4–5 п'єс, мелодії яких знаходяться в межах мажорних та мінорних тональностей I–III позицій.</p>		
Модуль 4		
<p>Розуміє особливості побудови творів великої форми (на прикладі твору навчального репертуару).</p> <p>Передає контрастні співвідношення емоційного стану, зокрема пов'язані зі зміною тонального плану.</p> <p>Відтворює художньо-образні особливості музичного твору за допомогою засобів виразності.</p> <p>Демонструє агогіку фразування: цезури, агогічні, смислові наголоси і акценти, <i>rubato</i> як незначне відхилення від основного темпу для досягнення музичної виразності звучання.</p> <p>Виконує музичні твори, дотримуючись стилізованих особливостей ритмічних малюнків, кадансів, мелізматичних, штрихового оформлення.</p> <p>Демонструє правильний догляд</p>	<p>Робота над творами великої форми.</p>	<p>Вивчення творів великої форми (концерт, соната, рондо, варіації) та аналіз відмінності їх побудови.</p> <p>Робота над художньо-образними особливостями музичних творів та засобами виразності (темброве забарвлення, динаміка, артикуляція, агогіка, <i>rubato</i>).</p> <p>Опанування основних правил настроювання інструмента та догляду за ним.</p>

за інструментом та розуміє, як настроюється скрипка.		
--	--	--

Приклади програм перевідного іспиту 5 класу:

- 1 варіант:
1. Гама Соль мажор (3 октави);
 2. Ф. Мазас. Етюд з зошиту №2;
 3. Й. С. Бах. Концерт ля мінор (I частина).
- 2 варіант:
1. Гама Ля мажор (3 октави);
 2. Ф. Фіорілло. Етюд зі збірки «36 етюдів»;
 3. Дж. Віотті. Концерт №23 (1 частина).
- 3 варіант:
1. Гама Сі бемоль мажор (3 октави);
 2. Ш. Беріо. «Вихор»;
 3. В. А. Моцарт. (Казадезюс). Концерт «Аделаїда».
- 4 варіант:
1. Гама соль мінор (3 октави);
 2. Г. Венявський «Мазурка»;
 3. Ш. Беріо. Концерт №9 (1 частина)

6 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 5		
<p>Знає, як позначаються штрихи в нотному тексті, дотримується ритмічної точності та характерності кожного штриха.</p> <p>Виконує пунктирний ритм у різних частинах смичка.</p> <p>Контролює інтонацію, дотримується темпової єдності під час виконання гам і арпеджіо, контролює якість переходів з позиції в позицію і свободу ігрового апарату.</p> <p>Грає подвійні ноти, контролюючи свободу рук, легкість пересування по грифу, інтонацію, звук і якість переходів.</p>	<p>Подальший розвиток виконавчих навичок, штрихи, гами, подвійні ноти.</p>	<p>Удосконалення виразності і гнучкості звуку, техніки штрихів, пластичних змін смичків, поєднання струн, розподілу смичка.</p> <p>Вивчення штрихів Віотті, Паганіні, <i>saltando, ricochet</i>, поєднання <i>legato</i> і <i>staccato</i>.</p> <p>Удосконалення штрихів <i>detache, legato, martele, staccato, spiccato, sautille</i>, комбінованих та асиметричних штрихів.</p> <p>Опанування пунктирного ритму з використанням різних частин смичка.</p> <p>Вивчення гам у 3–4 октави, опанування високих позицій і вдосконалення їх змін.</p> <p>Вивчення гам на одній струні, хроматичних гам.</p> <p>Оволодіння специфічними способами звуковидобування: натуральні і штучні флажолети (квартові, квінтові) піцикато лівою рукою, гра під сурдинку тощо.</p>

		Вдосконалення техніки виконання подвійних нот, виховання постійного слухового контролю над інтонацією, звуком, якістю переходів у позицію.
Модуль 6		
Застосовує опановані технічні прийоми (стійка інтонація, чітка артикуляція, збалансована динаміка) та засоби музичної виразності (зв'язне звуковедення, відповідне темброве забарвлення, виразне фразування, використання прийому вібрато) залежно від жанрово-стильових особливостей твору. Демонструє володіння різними видами мелізм (трель, форшлаг, мордент, групето), використовує їх згідно стилю музичного твору.	Продовження роботи над розвитком техніки та формуванням образно-творчого мислення.	Подальше вдосконалення технічних прийомів та засобів музичної виразності для створення художнього образу. Продовження роботи над вдосконаленням виконання мелізм.
Модуль 7		
Демонструє виразне фразування і знання побудови музичної форми. Застосовує засоби виразності музичної мови (ритм, динаміка, тембр, темп, гармонія) як елементи, що необхідні для відтворення характеру художнього образу твору. Читає з листа невеликі твори зі складними ритмічними малюнками. Демонструє вміння слухати концертмейстера і взаємодіяти з ним в ансамблі під час виконання творів.	Художній розвиток. Засоби музичної виразності як способи передачі стильових відтінків.	Виховання почуття розгортання музичного твору в часі. Вивчення різних видів музичних форм. Ознайомлення з різними стильовими напрямками в музиці і способами їх передачі (бароко, галантний стиль, класицизм, романтизм). Продовження роботи над технікою читання з листа. Виховання навичок взаємодії з концертмейстером.
Модуль 8		
Проявляє самостійність в організації і плануванні своїх занять, цікавість та ініціативу для розширення свого музичного кругозору. Цікавиться аудіо- і відеозаписами відомих	Розвиток вміння учня працювати самостійно.	Виховання самостійності в роботі: вміння планувати, організовувати заняття, знаходити технічні проблеми і самостійно їх вирішувати.

виконавців, аналізує характерні особливості різних виконань репертуарних творів після прослуховування записів і відвідування концертів.		
---	--	--

Приклади програм перевідного іспиту 6 класу:

- 1 варіант: 1. Гама до мінор (3 октави);
2. Фр. Крейслер «Менует в стилі Порпора»;
3. Л. Шпор. Концерт №2 (1 частина).
- 2 варіант: 1. Гама ля мінор 3 октави;
2. Ш. Данкля. Етюд зі збірки «Блискучі етюди і каприси»;
3. П. Роде. Концерт №7 (1 частина).
- 3 варіант: 1. Гама сі мінор (3 октави);
2. Р. Крейцер. Етюд зі збірки «42 етюди»;
3. П. Роде. Концерт №8 (1 частина).
- 4 варіант: 1. Гама Ре мажор (3 октави);
2. Л. К. Дакен «Зозуля»;
3. Р. Крейцер. Концерт №11 (1 частина).

7 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 9		
<p>Демонструє активні, легкі, ритмічні рухи пальців лівої руки в одній позиції і при зміні позицій.</p> <p>Контролює якість звуку, доцільно користується ігровими рухами, надаючи їм належної гнучкості і сили. Володіє навичками раціонального розподілу смичка.</p> <p>Володіє всіма основними групами штрихів і їхніми поєднаннями з використанням різних частин смичка.</p> <p>Виконує хроматичні гами двома видами аплікатур більш віртуозно.</p> <p>Демонструє впевнене знання грифу.</p> <p>Виконує подвійні ноти, використовуючи парні і непарні позиції на основі постійного слухового</p>	<p>Слуховий контроль за інтонацією та якістю звуку. Штрихи. Гамаи. Подвійні ноти. Техніка ведення і розподілу смичка.</p>	<p>Подальший розвиток артикуляції та рухливості пальців лівої руки.</p> <p>Підвищення вимог до якості звуковидобування та свободи ігрового апарату.</p> <p>Подальше вдосконалення виконання 3–4 октавних гам і арпеджіо різними штриховими варіантами.</p> <p>Продовження роботи над хроматичними гамами, аплікатурами (чергування пальців та аплікатурою ковзання).</p> <p>Освоєння позицій.</p> <p>Удосконалення техніки подвійних нот.</p> <p>Удосконалення техніки ведення і розподілу смичка та його ваги.</p> <p>Удосконалення якісної координації рухів.</p>

<p>контролю за інтонацією і якістю звуку і переходів.</p> <p>Свідомо користується швидкістю смичка, його вагою та розподілом.</p> <p>Демонструє якісну координацію рухів під час виконання творів.</p> <p>Демонструє культуру звуку та звуковидобування, контролює якість звуку під час виконання творів.</p>		
Модуль 10		
<p>Виконує музичні твори емоційно, демонструє якість звуковедення, виразність фразування, збалансовану динаміку.</p> <p>Вміє слухати та вести мелодичну лінію, відчуває кульмінацію твору.</p> <p>Відтворює на інструменті мелізми всіх видів</p>	<p>Робота над звуковидобуванням та звуковеденням.</p> <p>Робота над фразуванням. Мелізми.</p>	<p>Удосконалення якості звуковидобування та розвиток самостійного контролю під час роботи над звуком.</p> <p>Розвиток виразності фразування та ведення мелодичної лінії, визначення кульмінації.</p> <p>Удосконалення способів виконання мелізм і трелі (короткі і довгі), форшлагги (довгі, короткі), морденти (перекреслені і неперекреслені), групето.</p>
Модуль 11		
<p>Відтворює характер та художні образи музичного твору за допомогою засобів художньої виразності (належна якість звуковедення, виразність фразування, збалансована динаміка, точність штрихів, вібрато, вміння слухати та вести мелодичну лінію).</p> <p>Демонструє володіння різними видами вібрато з різноманітною частотою і амплітудою вібраційних коливань. Застосовує вібраційні прийоми відповідно до характеру та стилю твору. Демонструє власне емоційне ставлення до музичних творів. Концентрує увагу та контролює свій емоційний</p>	<p>Розвиток художньо-образного мислення. Емоційна культура виконання. Концентрація уваги та контроль емоційного стану під час гри.</p>	<p>Робота над розкриттям художньо-образного змісту із застосуванням засобів художньої виразності.</p> <p>Розвиток різних видів вібрації.</p> <p>Опанування навичок емоційної культури виконання в підготовці до публічного виступу.</p>

стан під час виступу.		
Володіє навичками цілісного виконання вивчених творів.		
Модуль 12		
Застосовує засоби виразності музичної мови (ритм, динаміка, тембр, темп, штрихи, гармонія) як елементи, необхідні для достовірного відтворення характеру художнього образу музичного твору. Розуміє значення всіх музичних термінів у виконуваних творах. Проявляє самостійність в організації і плануванні своїх занять, цікавість і розуміння свого музичного кругозору.	Застосування у виконавській практиці музично-теоретичних знань.	Подальший розвиток музично-теоретичних знань (різні види музичних форм, модуляції, ускладнені гармонії, уважне ставлення до півтонів, тритонів). Ознайомлення з різними стильовими напрямками в музиці. Виховання навичок самостійної роботи.

Приклади програм перевідного іспиту 7 класу:

- 1 варіант:
1. Гама ре мінор (3 октави);
 2. Р. Крейцер. Етюд зі збірки «42 етуди»;
 3. Г. Телеман. Частини з циклу «12 Фантазій для скрипки соло»;
 4. Ш. Беріо. Концерт №7 (1 частина).
- 2 варіант:
1. Гама мі бемоль мажор (3 октави);
 2. Ш. Данкля. Каприс з ор.73;
 3. Г. Телеман. Частини з циклу «12 Фантазій для скрипки соло»;
 4. Дж. Віотті. Концерт №22 (1 частина).
- 3 варіант:
1. Гама Фа мажор (3 октави);
 2. Фр. Крейслер «Прелюдія і Алєгро в стилі Пуньяні»;
 3. Г. Телеман. Частини з циклу «12 Фантазій для скрипки соло»;
 4. Л. Шпор. Концерт №11 (1 частина).
- 4 варіант:
1. Гама фа мінор (3 октави);
 2. П. Сарасате «Малагуенья»;
 3. Г. Телеман. Частини з циклу «12 Фантазій для скрипки соло»;
 4. Дж. Віотті. Концерт №22 (II – III частини).

8 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль13		
Досягає чистого, рівного звучання під час гри довгими нотами. Розуміє необхідність змінювати швидкість смичка під час гри різноманітними штрихами, під час виконання динамічних відтінків та в інших	Удосконалення навичок гри. Розвиток якісного та різноманітного звуковибудування. Удосконалення гри 3-х – 4-х октавних гам, якості подвійних нот. Удосконалення якості штрихів <i>detache</i> , <i>legato</i> ,	Відпрацювання якісного звуковибудування в різних частинах смичка в гамах. Робота над плавністю поєднання струн та гнучкістю кисті і рухливості пальців правої руки під час зміни смичка.

<p>випадках.</p> <p>Виконує гами більш віртуозно, має чітку техніку лівої руки. Користується плавними та точними переходами.</p> <p>Розуміє як працювати над подвійними нотами.</p> <p>Розуміє головні принципи виконання тих чи інших штрихів, удосконалює їх.</p> <p>Підвищує навички публічного виконання гам та етюдів.</p> <p>Демонструє освоєння головних технічних завдань, що є програмними умовами.</p>	<p><i>staccato, martelle, spiccato, ricochet</i> і їх комбінацій у гамах і художніх творах.</p>	<p>Усвідомлене використання різної швидкості смичка.</p> <p>Напрацювання 3-х – 4-х октавних гам. Поліпшення інтонації у високих позиціях та якості переходів.</p> <p>Вивчення методичних особливостей виконання терцій, секст, октав.</p> <p>Особлива увага приділяється методиці виконання фінгерованих октав та децим.</p> <p>Оволодіння штриховою технікою під час виконання гам та етюдів.</p>
Модуль14		
<p>Володіє елементами добору засобів технічної виразності щодо характеру виконуваного твору.</p> <p>Вміло виконує штучні флажолети.</p> <p>Прагне якісно робити перехід у високі позиції, мета якого флажолет.</p> <p>Демонструє усвідомлену гру, вміння користуватися комплексом набутих навичок: якісним звуком, штриховою технікою, подвійними нотами та багатою динамікою.</p> <p>Володіє підготовкою до сценічного виступу.</p>	<p>Подальший розвиток виконання головних видів штрихової техніки.</p> <p>Особливості використання штрихів у художніх творах.</p> <p>Покращення виконання гам флажолетами, особливості переходів у позиції під час використання флажолетів у художніх творах.</p>	<p>Вивчає п'єси, твори великої форми де зустрічаються різноманітні штрихи.</p> <p>Спостерігає за тим як змінюється спосіб використання штриха, його характер у зв'язку з характером різних фрагментів твору.</p> <p>Поглиблене вивчення гам флажолетами.</p> <p>Вивчення художніх творів з використанням флажолетів.</p> <p>Напрацювання переходів на флажолет у високих позиціях.</p> <p>Використання засобів музичної виразності для розкриття змісту художнього твору.</p> <p>Розвиток і вдосконалення навичок використання і виконання динамічних відтінків.</p> <p>Робота над сценічною свободою, вміння донести</p>

		вивчену програму до слухача.
Модуль 15		
<p>Демонструє професійне ставлення до партнера як у класі по спеціальності, так і в класі камерного ансамблю.</p> <p>Вміє розподіляти увагу, слухати партнера, концертмейстера.</p> <p>Володіє навичками узгодження динамічної рівноваги голосів, інтонації, штрихів, драматургічних особливостей твору, що виконується в ансамблі.</p> <p>Демонструє якісний звук, використовує різноманітне вібрато за своєю амплітудою, швидкістю, щоб як найкраще передати характер п'єси.</p> <p>Вміє готуватися і налаштовуватися на виступ.</p> <p>Дотримується вільної сценічної поведінки.</p> <p>Демонструє на сцені яскраву сценічну подачу художнього твору.</p>	<p>Удосконалення навичок ансамблевої гри.</p> <p>Подальше удосконалення звуку, напрацювання різноманітного вібрато.</p>	<p>Привчання учня до вміння слухати партнера, відчувати його, до сумісного обговорення художніх намірів.</p> <p>Вивчення п'єс кантиленного характеру.</p> <p>Пошуки різноманітного вібрато по своїй амплітуді, швидкості, що відповідає художньому наміру.</p> <p>Підвищення професійного рівня технічного і художнього виконання програми.</p> <p>Розвиток сценічної свободи методом удосконалення репертуару та обігравання на сцені.</p>
Модуль 16		
<p>Демонструє певні успіхи під час виконання поліфонічних творів.</p> <p>Розуміє особливості голосоведення прихованої поліфонії, артикуляції.</p> <p>Опанував варіанти способів виконання триголосних та чотириголосних акордів: розкладених, одночасно взятих і арпеджато.</p> <p>Демонструє впевненість гри в технічному плані та розуміння характеру різних творів, їхніх особливостей, пов'язаних з різноманітністю жанрів та стилів.</p>	<p>Продовження роботи над основними принципами поліфонії та особливостями їх виконання на скрипці.</p> <p>Удосконалення акордової гри.</p> <p>Розширення музичного мислення.</p>	<p>Розуміння опрацювання голосоведення у поліфонічному творі.</p> <p>Вміння аналізувати приховану поліфонію, особливості фразування.</p> <p>Розуміння і використання артикуляції у творах поліфонічного характеру та особливості її використання.</p> <p>Вивчення різних видів акордів та особливостей їх виконання.</p> <p>Виховання усвідомленого ставлення до виконання поліфонії.</p> <p>Подальший розвиток художньої уяви,</p>

		асоціативного образу. Робота над розумінням впливу гармонічного складу на зміну характеру музики.
--	--	--

Приклади програм перевідного іспиту 8 класу:

- 1 варіант:
1. Гама ре мінор (4 октави);
 2. П. Роде. Каприс зі збірки «24 каприси» ор.22;
 3. Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
 4. А. В'єтан. Концерт №4 (1 частина).
- 2 варіант:
1. Гама соль мінор (4 октави);
 2. П. Роде. Каприс зі збірки «24 каприси» ор.22;
 3. Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
 4. М. Брух. Концерт g-moll (I частина).
- 3 варіант:
1. Гама Ля мажор (4 октави);
 2. П. Роде. Каприс зі збірки «24 каприси» ор.22;
 3. Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
 4. Г. Венявський. Концерт №2 (I частина).
- 4 варіант:
1. Гама соль мажор (4 октави);
 2. Я. Донт. Етюд-каприс з ор.35;
 3. Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
 4. В. А. Моцарт. Концерт №3 KV216 (I частина);
 5. М. де Фалья «Іспанський танець».

9 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Модуль 17		
<p>Демонструє навички грамотної побудови фрази, речення, періоду.</p> <p>Визначає самостійно і свідомо наявність цезур і кульмінацій.</p> <p>Виразно інтонуює і веде мелодичну лінію.</p> <p>Враховує жанр, стиль, характер і образний зміст музичного твору, що виконується.</p> <p>Визначає на прикладі творів, які вивчаються, музичні форми (двочастинна / тричастинна з репризою / сонатна / рондо / рондо-соната).</p> <p>Регулярно відвідує концерти, ознайомлюється з аудіо- та</p>	<p>Художній розвиток: досконале володіння музичною формою.</p> <p>Формування в учня навичок інтерпретації музичного твору, робота над особливостями різних стилів гри.</p>	<p>Розвиток навичок аналізу музичної форми.</p> <p>Робота над спрямуванням уваги на формування інтерпретації музичного твору.</p> <p>Робота над грою в різноманітних стилях.</p> <p>Регулярне відвідування концертів.</p> <p>Прослуховування аудіо- та відеозаписів виступів видатних музикантів.</p>

<p>відеозаписами виступів видатних музикантів, порівнює різні види інтерпретації одного твору у виконанні різних артистів.</p>		
Модуль 18		
<p>Демонструє покращення штрихової техніки.</p> <p>Демонструє позитивні результати під час гри етюдів на різну штрихову техніку, на флажолети, акорди.</p> <p>Володіє теоретичними знаннями про різновиди мелізм, їхнє позначення і вірне виконання.</p> <p>Виконує всі види подвійних нот (терції, сексти, октави, фінгеровані октави, децими).</p> <p>Грає 3–4 октавні гами та арпеджіо тризвуків і септакордів з оберненнями, подвійні ноти по 2, 4, 8 на смичок.</p> <p>Виконує гами високої складності.</p>	<p>Подальше удосконалення технічних та музичних навичок гри.</p> <p>Звуковидобування: основні штрихи у швидкому темпі та різній динаміці, флажолети (квартові і квінтові, подвійні), акорди, трелі, форшлаги, морденти, групето.</p> <p>Інтонація: гра 3–4октавних гам з арпеджіо та подвійними нотами, а також гам на одній струні.</p>	<p>Гра етюдів на різні види техніки, розвиток акордової техніки.</p> <p>Вивчення вправ та етюдів на трелі довгі та короткі; форшлаги – довгі (не перекреслені), короткі (перекреслені), морденти перекреслені і неперекреслені; групето.</p> <p>Вивчення гам високої складності.</p>
Модуль 19		
<p>Демонструє свідоме виконання поліфонічних творів, якісне звучання акордів і подвійних нот, грамотну динаміку, стійку інтонацію, ритмічну дисципліну, різноманітне вібрато.</p> <p>Демонструє сценічну майстерність, культуру гри та музичного мислення.</p> <p>Володіє знаннями і правилами артикуляції і голосоведення в багатоголосі.</p>	<p>Вивчення скрипкової поліфонії: подальша робота над артикуляцією, фразуванням, різною вібрацією.</p> <p>Вивчення акордів у різних формах поліфонії.</p>	<p>Поглиблене вивчення техніки поліфонії в сонатах і партитах Й. С. Баха.</p> <p>Поліфонія в одноголосному викладі (прихована поліфонія) та з використанням подвійних нот і акордів, імітація.</p> <p>Ознайомлення з особливостями інтонування в поліфонічних творах, динамікою, агогікою, правилами ведення голосів.</p> <p>Робота над якісним звучанням акордів і подвійних нот</p>

		в поліфонії, різноманітним вібрато і динамікою. Концентрація уваги на фразування й артикуляцію. Ознайомлення з виконанням мелізм у поліфонії.
Модуль 20		
Володіє читанням з листа етюдів, легких п'єс, нескладних ансамблевих і оркестрових партій з чітким дотриманням метроритму, інтонації, окремих стильових і музичних моментів. Вміє сприймати себе як частину цілого і домагатись спільного результату. Демонструє навички слухати не тільки себе, а й оточуючих.	Читання з листа: вивчення ансамблевого та оркестрового репертуару, подальший розвиток ансамблевої гри. Формування навичок слухати себе та інших учасників ансамблю, інтонувати в колективі.	Самостійний розбір творів, що вивчаються, з їх апікатурними, штриховими і стильовими особливостями. Читання з листа етюдів, легких п'єс, ансамблевих і оркестрових партій.

Приклади програм перевідного іспиту 9 класу:

- 1 варіант: Гама Фа мажор (4 октави);
П. Роде. Каприс зі збірки «24 каприси» ор.22;
Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
Е. Лало «Іспанська сімфонія» (I частина).
- 2 варіант: Гама До мажор (4 октави);
П. Роде. Каприс зі збірки «24 каприси» ор.22;
Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
Й. Гайдн. Концерт №1 До мажор Hob.VIIa:1 (I частина).
- 3 варіант: Гама мі мінор (4 октави);
Я. Донт. Етюд-каприс з ор.35;
Й. С. Бах. Частина з Сонат і Партит BWV 1001-1006;
М. Брух. Концерт g-moll (II – III частини).
- 4 варіант: Гама мі мажор (4 октави);
Г. Венявський. Етюд-каприс з ор.18;
Г. Бібер. Пассакалія для скрипки соло соль мінор;
Ф. Мендельсон. Концерт e-moll (II – III частини);
П. Сарасате «Інтродукція і Тарантела».

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК

ДЛЯ УЧНІВ 5–7 КЛАСІВ:

ЗБІРКИ ВПРАВ, ЕТЮДІВ, ГАМ

Алар Д. 24 каприси.
Венявський Г. Каприси для 2-х скрипок, ор.18.
В'єтан А. Етюд для скрипки.
Гоноболін О. «Розіграй себе сам».
Данкля Ш. «Блискучі» етюди і каприси.
Крейцер Р. Етюди.
Мазас Ф. Етюди, зошит 2.
Фіорілло Ф. 36 етюдів і каприсів.
Флеш К. Гами і арпеджіо.
Шрадїк Г. Вправи для скрипки, зошити 1, 2, 3.

СОНАТИ, ФАНТАЗІЇ, ВАРІАЦІЇ

Верачіні Ф. Соната соль-мінор, «Концертна» соната мі-мінор.
В'єтан А. «Фантазія-Апасіоната».
Віталі Дж. «Чакона».
Гендель Г. Ф. Сонати.
Тартіні Дж. Соната соль-мінор «Покинута Дідона».
Телеман Г. 12 фантазій для скрипки соло.

КОНЦЕРТИ

Бах Й.С. Концерти ля мінор, мі мажор.
Беріо Ш. Концерти №№ 1, 6, 7, 9.
Віотті Дж. Концерти №№ 20, 22, 23, 24.
Венявський Г. Концерт № 2.
Крейцер Р. Концерти №№ 11, 13, 19.
Моцарт В. А. (Казадезюс). Концерт «Аделаїда».
Роде П. Концерти № 7, 8.
Шпор Л. Концерти №№ 2, 7, 9, 11.

П'ЄСИ ВІРТУОЗНОГО ХАРАКТЕРУ

Беріо Ш. «Балетна сцена», «Вихор».
В'єтан А. «Балада і Полонез», «Тарантела», «Рондіно».
Венявський Г. «Романс і Елегантне рондо», «Жига», «Мазурки».
Дакен А. «Зозуля».
Крейслер Ф. «Сициліана і Ригодон», «Прелюдія і Алегро», «Менует в стилі Порпора».
Сарасате П. «Малагуенья», «Інтродукція і тарантела», «Баскське капричіо».

П'ЄСИ КАНТИЛЕННОГО І ТАНЦЮВАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ

Бах Й. С. «Сициліана», «Арія».

Глієр Н. «Вальс».

Дваріонас Б. «Елегія».

Дрдла Ф. «Серенада».

Хачатурян А. «Ноктюрн».

ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

Бортнянський Д. Соната для скрипки і клавесину.

Вериківський М. «Веснянка», «Пісня».

Домінчен К. «Скерцо», «Романс», «Поема».

Зноско-Боровський О. «Гумореска», «Східний танець», «Українське скерцо», «Гуцульська пісня», «Бурлеска».

Іщенко Ю. «Гуцульська мелодія», «Веснянки», «Маленька партита».

Колодуб Л. «Ескіз в молдавському стилі».

Коляда М. «Скерцо».

Кос-Анатольський А. «Полька», «Вальс», «Романс з балету Хустка Довбуша», «Мазурка», «Романс біля водограю».

Косенко В. «Мрії», «Експромт», «Балетна сцена».

Лисенко М. «Елегія», «Сторінка з альбому», «Баркарола», «Токата», «Романс», «Пряля», «Пісня без слів».

Людкевич С. «Чабарашка», «Квочка», «Голосіння».

Лятошинський Б. «Мелодія», «Памірська мелодія».

Птушкін В. «Вічний рух», «Марш ліліпутів».

Ревуцький Л. «Інтермецо».

Скорик М. «Мелодія», «Народний танець», «Елегія», «Лірник».

Степовий Я. «Танець», «Пісня», «Прелюд».

Фомін Є. «Імпровізація і румунський танець».

Фрейдлін Я. «Туман над озером», «Грибний дощ».

Шольц П. «Ой, літає соколенько», Фантазія «Верховина».

ДЛЯ УЧНІВ 8–9 КЛАСІВ:

ЗБІРКИ ВПРАВ, ГАМ ТА ЕТЮДІВ

Флеш К. Гами і арпеджіо.

Венявський Г. Каприси ор.10 ор.18.

Гавіньє П. Каприси.

Данкля Ш. Етюди.

Донт Я. Каприси.

Крейцер Р. Етюди.

Локателлі П. Каприси.

Нардіні П. Каприси.

Паганіні Н. Каприси.

Роде П. Каприси.

Galamian I., Neumann F. Contemporary violin technique. Scale and Arpeggio Exercises.

СОНАТИ

Бах Й. С. Сонати і партити для скрипки соло BWV 1001-1006.
Верачіні Ф. Концертна соната e-moll.
Гендель Г. Сонати № 1–6 HWV 361, 368, 370, 371, 372, 373.
Локателлі П. Сонати c-moll, g-moll.
Моцарт В. А. Сонати для скрипки і фортепіано.
Скорик М. Сонати №1, 2.
Тартіні Дж. Соната «Покинута Дідона».
Шуберт Ф. Три сонати.

КОНЦЕРТИ

Брух М. Концерт g-moll.
Венявський Г. Концерт №№ 1, 2.
В'єтан А. Концерти №№ 2, 4, 5.
Гайдн Й. Концерти № 1, 2.
Гольдмарк К. Концерт.
Знатоков Ю. Концерт № 3.
Каструччі П. Концерт g-moll.
Лало Е. Іспанська симфонія.
Моцарт В. А. Концерти №№ 1–5.
Мендельсон Ф. Концерте-moll.
Сен-Санс К. Концерт № 3 e-moll.
Тартіні Дж. Концерт D-dur.
Шпор Л. Концерти №№ 7–9, 11.
Яровінський Б. Концерт g-moll.

П'ЄСИ

Альбеніс П. «Танго».
Барток Б. «Румунські танці».
Бацевич Г. «Гумореска».
Брамс Й. «Угорські танці» (обробка Ф. Крейслера).
Вагнер Р. «Листок з альбому».
Венявський Г. «Легенда», «Скерцо-Тарантела», «Жига», «Вальс-каприс»,
Мазурка a-moll, Полонези D-dur та A-dur.
Дворжак А. «Гумореска», «Слов'янський танець», Чотири романтичні п'єси.
Дебюссі К. «Місячне сяйво», «У човні», «Дівчина з волоссям кольору льону».
Де Фалья М. «Іспанський танець».
Крейслер Ф. «Чудовий розмарин», «Муки любові», «Радість любові».
Паганіні Н. Фантазія «Мойсей», «Кантабіле», «Кампанелла».
Сарасате П. «Малагенья», «Хабанера», «Баське капричіо», «Інтродукція
і тарантела», «Циганські наспіви».
Сен-Санс К. «Хаванез».
Скотт С. «Країна лотосу» (обробка Ф. Крейслера).
Шимановський К. Мазурка, Краков'як.

ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

- Борткевич С. Ор.63 «Лист з альбому», «Вальс», «Медитація», «Іспанія».
Гомоляка В. Десять п'єс.
Гоноболін О. «Споглядання», «Роздум», «Єврейський танець», «Босса нова», «Чардаш».
Данькевич К. «Пісня і танець».
Дичко Л. Веснянки (10 варіацій).
Домінчен К. «Поема».
Жербін М. «Прелюд».
Жуковський Г. «Поема».
Зноско-Боровський О. «Коломийки».
Іщенко Ю. «Гуцульська пісня».
Кармінський М. «Колискова».
Колодуб Л. «Романс», «Тополя», «Ескіз у молдавському стилі».
Коляда М. «Скерцо».
Косенко В. «Мрії», «Експромт», «Два гавоти».
Кос-Анатольський А. «Танець Дзвінки», Романс з балету «Хустка Довбуша».
Левицький І. «Українська рапсодія», «Українська шумка», «Танок».
Лисенко М. «Елегійне капричіо», «Токата».
Лятошинський Б. «Танець на українські теми».
Мейтус Ю. «Алегро».
Орфеев С. «Веснянка».
Саратський О. «Джаз в Карпатах», «Буп», «Свінгуємо разом».
Скорик М. «Вальс», «Лірник», Танець з «Гуцульського триптиху», «Іспанський танець» з сюїти до драми «Камінний господар», «Мелодія» з музики до кінофільму «Високий перевал», «Елегія», «Поема», «Карпатська рапсодія».
Станко О. «Скерцо», «Українська фантазія».
Станкович Є. Триптих «На верховині».
Степовий Я. Прелюд.
Стеценко К. «Колискова».
Стецюн М. «Болеро».
Шольц П. Фантазія «Верховина».
Штогаренко А. Фантазія для скрипки соло.
Шукайло Л. «Елегія», «Вальс», «Бурлеска».
Щуровський Ю. Романс.

ІІІ. ФОРМИ І ВИДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Основою обліку успішності учня протягом року є поточні та підсумкові форми контролю.

Формами поточного та підсумкового контролю у 5–9 класах музичних ліцеїв є технічні заліки, академічні концерти і екзамени. Усі твори виконуються напам'ять. Виступ учнів на контрольних заходах оцінює комісія з викладачів профільного відділу. Остаточні рішення щодо корегування рівня

і кількості репертуару заходів поточного та підсумкового контролю приймаються засіданням відділу.

Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, прослуховувань, заліків, зокрема, технічних (не менше одного разу на рік), відкритих академічних концертів. Форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Вимірювання результатів навчання учнів здійснюється також через *формульоване оцінювання*, яке допомагає відстежувати особистісний та початковий фаховий розвиток учнів, вибудовувати індивідуальну музично-освітню траєкторію.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного контрольного заходу, що включає перевірку результатів навчання за модельною навчальною програмою. Наприкінці дев'ятого класу проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування базового підрівня модельної навчальної програми** у формі іспиту (публічний концертний виступ).

Рекомендована форма проведення **підсумкового контролю**:

5–9 клас – екзаменаційний іспит.

Програму кожного заходу поточного та підсумкового контролю треба компонувати з різностильових та різножанрових творів. Рекомендовано включати до програми твір українського композитора або обробки українського мелосу.

Оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється на основі визначення рівня сформованості таких **фахово-спеціалізованих компетенцій**: особливості індивідуального розвитку учня (рівень музичних обдарувань, музикальність); спрямованість на постійний особистісно-фаховий розвиток та саморозвиток (вмотивованість, усвідомленість); опанування репертуару за вимогами класу; розвиток виконавського (ігрового) апарату; технічне опанування твору; розкриття художньо-образного змісту твору; творче усвідомлення компонентів інструментально-виконавської діяльності; сценічна стабільність, артистизм.

Опанування в процесі **підсумкового контролю** здійснюється за результатами опанування модельної навчальної програми в повному обсязі та передбачає перевірку набутих фахових компетентностей за показниками, що відповідають нормативним результатам навчання, визначеним модельною навчальною програмою.

Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Згідно з наказом Міністерства культури і мистецтв від 27.08.2001 № 554 оцінювання успішності учня відбувається за 12-ти бальною системою. Визначається чотири рівні навчальних досягнень для учнів 5–9 класів: початковий (1–3 бали); середній (4–6 балів); достатній (7–9 балів); високий (10–12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом, визначеним модельною навчальною програмою на кожному з етапів навчання.

Оцінювання результатів навчання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їхніх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягти навчальних результатів за модельною навчальною програмою; оцінювання не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого репертуару, темпу набуття компетентностей тощо.

IV. ОСНОВНІ ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Згідно змісту, мети та завдань модельної навчальної програми на завершення вивчення навчального предмета планується досягти таких фахових компетентностей та особистісно-творчих результатів.

У процесі застосування базисного циклу модулів (5–7 кл.) формуються такі фахово-спеціалізовані, зокрема інструментально-виконавські, теоретично-аналітичні та художньо-творчі компетентності, що виявляються у таких результатах:

- досягнення якісного формування технічних та художніх навичок виконавського апарату скрипаля, свободи та координації ігрових рухів;
- уміння застосовувати надбані прийоми гри та їх різновиди відповідно до характеру та стилю твору;
- володіння початковими навичками інтерпретації та цілісного виконання творів;
- застосування навичок слухового контролю для узгодження метроритмічної, динамічної, тембрової, інтонаційної та штрихової рівноваги під час гри з супроводом;
- дотримання правил сценічної поведінки під час публічного виступу.

У процесі застосування спеціалізованого циклу модулів (8–9 кл.) формуються такі фахово-спеціалізовані, зокрема інструментально-виконавські, теоретично-аналітичні та художньо-творчі компетентності, що виявляються у таких результатах:

- якісне володіння штрихами в різних частинах смичка, темпах та динаміці;
- виконання всіх штрихів з ритмічною дисципліною на основі постійного слухового контролю; виконання мажорних та мінорних гам на 3–4 октави та арпеджіо тризвуків і септакордів з оберненням;
- виконання гам з різними ритмічними та штриховими варіантами;
- виконання подвійних нот: терції, сексти, октави, фінгеровані октави, децими по 2,4,8 на смичок, дотримуючись аплікатурної дисципліни та слухового контролю;
- демонстрація якісного володіння зміни позицій, стійкості інтонації та якісне звучання;
- володіння грою хроматичних гам; володіння теоретичними знаннями про різновиди мелізм, їхнє позначення і правильне використання та виконання відповідно до стилю і змісту музичного твору;

- демонстрування навичок самостійного розбору творів, володіння читанням з листа;
- демонстрування теоретичних і практичних знань з техніки гри флажолетів;
- виконання вправ, етюдів для вивчення акордів; володіння знаннями і правилами артикуляції і голосоведення в поліфонії;
- виконання творів великої форми та мініатюр;
- володіння емоційною виразністю та образно-асоціативним мислення в процесі розкриття художнього змісту музичних творів, що виконуються;
- презентація якісної гри в ансамблі;
- уміння самостійно планувати і організовувати свої домашні заняття, демонстрація навичок аналізу особистих виконавських проблем, шляхи і способи їх вирішення;
- володіння підготовкою до сценічного виступу, виявлення сценічної стабільності та розвитку артистизму.

Програма переліку музичних творів має рекомендаційний характер і є орієнтовною для викладача. Педагог може доповнити цей перелік творами, які мають більшу дидактичну цінність відповідно до потреб учнів, їхніх музичних здібностей, рівня розвитку виконавського апарату скрипаля, для спонукання учнів до творчої діяльності над музичним твором та його артистичного представлення на сцені.

V. РЕКОМЕНДОВАНА МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амстібовський Д. Є., Серета Н. В. Формування готовності викладачів виконавських відділів закладів музичної освіти до роботи з обдарованими учнями. *Психологічний інструментарій розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді : теорія і практика*. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів та молодих вчених. Харків : НТУ «ХП», 2023. С. 9–11.

1. Амстібовський Д. Є. Робота з учнем над подоланням надлишкового хвилювання під час сценічного виступу. *Формування творчої особистості в інформаційному просторі сучасної культури*. Харків : Планета-Прінт, 2019. С. 50–52.

2. Андрейко О. І. До проблеми побудови технічного апарату скрипаля *Науковий вісник національної музичної академії України ім. П. Чайковського*. Вип. 18. Музичне виконавство. Київ, 2001. С. 251–261.

3. Андрейко О. І. Виконавська культура скрипаля : теорія та методика формування : монографія. Львів, 2013. 298 с.

4. Андрейко О. І. Формування творчої виконавської особистості скрипаля в контексті педагогічних інновацій. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Вип. 16 (26). Київ, 2012. С. 3–6.

5. Андрейко О. І. Теоретико-методичні засади формування виконавської культури музиканта-інструменталіста : навч. посіб. Львів : Простір-М, 2017. 123 с.

6. Антоненць О. А. Еволюція салонної музики в європейській культурі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Харків, 2006. 20 с.

7. Андрієвський І. М. Семантика тематизму фуг у контексті образної самобутності циклу «Три Сонати та три Партити для скрипки соло» Й. С. Баха. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Вип. 64. Харків, 2022. С. 92–109.

8. Беліченко Н. М. Структурна поетика музичного твору : (на матеріалі музики сучасних композиторів 80-х років) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.02. Київ, 1992. 16 с.

9. Берегова О. М. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80-х – 90-х років ХХ сторіччя : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2000. 20 с.

10. Білоус В. П. Психологічні аспекти формування виконавської художньої майстерності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Київ, 2005. 17 с.

11. Бурель О. В. Інструментальні концерти К. Сен-Санса в контексті французької жанрової традиції ХІХ – початку ХХ століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Харків, 2017. 19 с.

12. Вареніна Л. О. З педагогічного досвіду. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. Маріуполь, 2020. С. 23–28.

13. Вареніна Л. О. Скрипкові сонати Г. Ф. Генделя в аспекті еволюції жанру та стильових особливостей. *Мистецьки пошуки*. 2019. Вип. 2 (11). С. 110–114.

14. Волощук Ю. І. Спецкурс «Українське скрипкове мистецтво» : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : Гостинець, 2002. 82 с.

15. Волощук Ю. І. Жанрово-стильова палітра скрипкової музики композиторів Східної Галичини 20–30-х років ХХ століття. *Музичне мистецтво і культура: науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової*. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 32. Кн. 1. С. 44–57.

16. Волощук Ю. І. Особливості фахової підготовки скрипалів у австрійських та польських музичних навчальних закладах Східної Галичини другої половини ХІХ – першої третини ХХ століття. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 35. Т. І. С. 60–67.

17. Волощук Ю. Методичні підходи Богодара Которовича до вирішення проблем звуковидобування, динаміки та фразування у поліфонічних творах Й. С. Баха для скрипки соло. *Актуальні питання сучасного розвитку соціально-гуманітарної сфери : колективна монографія*. Харків : СН НТМ «Новий курс», 2022. С. 50–56.

18. Гейвандова К. Н. Марк Кармінський. Київ : Муз. Україна, 1981. 44 с. (Творчі портрети українських композиторів).

19. Гоменюк Л. В. Скрипкове виконавство як чинник естетичного впливу на формування майбутніх викладачів музичного мистецтва. *Естетичні*

засади розвитку педагогічної майстерності викладачів мистецьких дисциплін : матеріали наук.-практ. конференції. Умань : Візаві. 2017. С. 35–40.

20. Євдокімов С. А. Аналіз навчального репертуару як складова частина курсу «Педагогічна практика» для студентів-скрипалів. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Вип. 21. Харків, 2008. С. 194–198.

21. Євдокімов С. А. Скрипкове виконавство : шлях від початківця до віртуоза : навч. посіб. Харків : ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2007. 128 с.

22. Заранський В. І. Українська скрипкова концертна мініатюра. Київ ; Тернопіль, 2009. С. 33–40.

23. Заранський В. І. Український скрипковий концерт, тенденції жанрово-стильової динаміки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2001. 20 с.

24. Золотовицька І. Дмитро Клебанов. Київ : Муз. Україна, 1980. 44 с.

25. Кияновська Л. Оновлення принципів програмності в музиці ХХ сторіччя. *Українська музика. Традиції та сучасність* : зб. ст. Львів, 1993. С. 37–56.

26. Козаренко О. В. Українська національна музична мова : генеза та сучасні тенденції розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра мистецтвознав. : 17.00.03. Київ, 2001. 35 с.

27. Корінець О. М. Робота над концертами О. Рідінга і Ф. Зейтца № 1. *Квінта : бюлетень ESTA Україна*. 2019. № 13. С. 28.

28. Ляхіна Т. В. Фантазії на запозичені теми в контексті становлення віртуозно-романтичного стилю виконавства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.03. Одеса, 2014. 18 с.

29. Мельник А. О. Досвід взаємодії скрипкового та домрового виконавства (на прикладі «Дитячого альбому» для скрипки та фортепіано Л. Шукайло). *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : «Гельветика», 2020. Вип. 30. Кн. 2. С. 388–399.

30. Мельник А. О. Стилізація барокових жанрів в українській скрипковій мініатюрі початку ХХІ століття : специфіка формування музичної свідомості. *Аспекти історичного музикознавства*. Харків. 2020. Вип. 19–20. С. 151–158.

31. Мельник А. О. Тенденції жанрово-стильової динаміки в українській скрипковій мініатюрі ХХ–ХХІ століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. Харків, 2016. 16 с.

32. Москаленко В. Г. Музичний аналіз як універсалія. Київ, 2005. Вип. 51. С. 9–14.

33. Клендій О. Ю. Редакції скрипкових концертів ХІХ століття : критерії генерування : дис. ... д-ра філософії. Харків, 2023. 279 с.

34. Онищенко О. Ю. «Скрипкове» в «Іспанській симфонії» Е. Лало. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Вип. 62. Харків, 2022. С. 25–40.

35. Яропуд Т. Новаторство Ніколо Паганіні – композитора-скрипаля та виконавська інтерпретація його інструментальних творів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 35. Т. 6. 2021. С. 73–80.

36. Auer L. Violin playing as I teach it. Dover publications. 1980. 128 p.

37. Auer L., Martens F. H. Violin master works and their interpretation. Dover Books on Music : Violin. Dover publications. 2012. 192 p.
38. Barbieri P., Mangsen S. Violin intonation : a historical survey. *Early music*. Vol. 19 (1). 1991. P. 69–88.
39. Barbour J. M. Violin intonation in the 18th century. *Journal of the American musicological society*. 5(3). 1952. P. 224–234.
40. Boyce M. F. The French school of violin playing in the sphere of Viotti : Technique and Style. University microfilms. 1973. 423 p.
41. Boyden D. D. The Violin and its technique in the 18th century. *The musical quarterly*. 1950. Vol. 36 (1) P. 9–38.
42. Brett Ph. Text, context, and the early music editor. Authenticity and early music : a symposium / edited by Nicholas Kenyon. Oxford : Oxford University Press. 1988. P. 83–114.
43. Campbell M. The Great Violinists. London : Faber&Faber. 2011. 356 p.
44. Dilworth J. The violin and bow – origins and development. *The Cambridge companion to the violin* / edited by Robin Stowell. Cambridge University Press. 1992. P. 1–29.
45. Dunsby J. Guest editorial : performance and analysis of music. *Music analysis*, 8(1/2). 1989. P. 5–20.
46. Flesch C. Basic studies for violin. New-York : Carl Fischer. 1911. 21 p.
47. Flesch C. The art of violin playing : book one / trans. Frederick H. Martens. New-York : Carl Fischer Music Publisher. 2000. 192 p.
48. Galamian I. Principles of violin playing and teaching. New-York : Prentice-Hall, INC, Englewood Cliffs, 1962. 116p.
49. Han G. H. On the Influence and Contribution of the French-Belgian Violin School. *Journal of Fujian Education Institute*. 2012 (1). P. 93–96.
50. Hanslick E. Concerte, Componisten und Virtuosen der letzten fünfzehn Jahre : 1870–1885. Allgemeiner Verein für Deutsche Literatur, 1886. 447 p.
51. Hickman R. The Censored Publications of “The Art of Playing on the Violin”, or Geminiani Unshaken. *Early Music*. Vol. 11(1). 1983. P. 73–76.
52. Ioniță R. D. Polonaise for Violin and Piano Op. 4 in D major by Henryk Wieniawski. *Review of Artistic Education*. 2022. № 23 P. 120–127.
53. Nunamaker N. K. The virtuoso violin concerto before Paganini : the concertos of Lolli, Giornovich and Woldemar. Ph. D. dissertation. Indiana University, 1968. 170 p.
54. Riedo Ch. How Might Arcangelo Corelli Have Played the Violin? *Music in Art*. 2014, Vol. 39 (1–2).
55. Schueneman B. R. The French Violin School: From Viottito Bériot. *The Music Library Association's Second Series*. 2004. Vol. 60. №. 3.
56. Shock S. A. Violin pedagogy through time: The treatises of Leopold Mozart, Carl Flesch, and Ivan Galamian. Diss. Doctor of Musical Arts. James Madison University. 2014. 73 p.
57. Vincent M. Contemporary violin techniques : the Timbral Revolution. 2003. 14 p.
58. Zavialova O., Stakhevyh O., Kalashnyk M., Savchenko H., Stakhevyh H. Formation of romantic instrumental performance and violin art of Niccolò Paganini. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11(50).